

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Θέμα: Ενότητες θεμάτων και ενδεικτικές δραστηριότητες που αφορούν στο θέμα «Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες» και περιλαμβάνονται στο διδακτικό και υποστηρικτικό υλικό του Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας (ΠΣΑΥ)

Τα Παραρτήματα που ακολουθούν καταγράφουν ενδεικτικές δραστηριότητες που αφορούν στο θέμα «Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες» (με βάση τον ορισμό της σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία) και συμπεριλαμβάνονται στο διδακτικό και υποστηρικτικό υλικό του Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας (ΠΣΑΥ). Οι αναφορές γίνονται για τα ακόλουθα:

- (α) διδακτικό υλικό-σχέδια μαθήματος Ιστοσελίδας Αγωγής Υγείας,
- (β) εγχειρίδιο «Ανακαλύπτοντας τον ελέφαντα»,
- (γ) εγχειρίδιο «Κοινωνική Μάθηση»,
- (δ) εγχειρίδιο «Μικρή Πυξίδα-Compasito»,
- ε) Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού - Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών.

Επισημαίνεται ότι το ΠΣΑΥ δίνει τη δυνατότητα στον/στην εκπαιδευτικό να εμπλέξει δραστηριότητες που αφορούν στο συγκεκριμένο θέμα, μέσα από την διδασκαλία διαφόρωνδειχτών επιτυχίας σε όλες τις τάξεις. Ο πίνακας που ακολουθεί αναφέρει τους δείχτες επιτυχίας ανά τάξη και θεματική ενότητα (θ.ε), που μπορούν να αξιοποιηθούν για το συγκεκριμένο θέμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΔΕΙΧΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΓΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ «ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ»

Τάξη	Θ.ε	Δείκτες επιτυχίας
A	3.2	-Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που προάγουν υγιείς και σωστές σχέσεις στο σχολείο, στο σπίτι και στη γειτονιά. -Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα. -Να κατανοούν ότι έχουν δικαίωμα να ζουν να παίζουν και να εκπαιδεύονται σε περιβάλλον που τους προσφέρει ασφάλεια και ποιότητα ζωής.
B	1.3	-Να περιγράφουν πράξεις σεβασμού, αγάπης, υπευθυνότητας και τόλμης. - Να εισηγούνται και να υλοποιούν πράξεις σεβασμού και αγάπης .
B	3.3	Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια. -Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας
Γ	1.2	-Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση
Γ	3.2	-Να επεξηγούν ότι κανένας δεν έχει το δικαίωμα να τους κάνει να νιώθουν άσχημα (σωματική, ψυχολογική κακοποίηση).
Γ	3.3	-Να περιγράφουν τις ομοιότητες/διαφορές μεταξύ ατόμων μέσα από διάφορα πλαίσια (π.χ. φύλο, εθνικότητα, θρησκεία, ηλικία). -Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους. -Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας.
Δ	4.3	-Να συζητούν βασικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των παιδιών στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα. -Να αναφέρουν μέσα από παραδείγματα τρόπους με τους οποίους το κράτος συμβάλλει στη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού
Ε	1.2	-Να επεξηγούν τη σχέση μεταξύ συναισθήματος, συμπεριφοράς και συνθηκών ζωής. -Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση
Ε	3.3	-Να αναφέρουν παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων στο σχολείο και στην κοινότητα. -Να εισηγούνται και να προβαίνουν σε πράξεις ή δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση των ατόμων στο σχολείο και στην κοινότητα. -Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση. -Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους .
Στ	3.3	-Να εισηγούνται και να εκδηλώνουν συμπεριφορές που δείχνουν σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων στο σχολείο. -Να εντοπίζουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εδραίωση μιας υγιούς φιλικής σχέσης.
Στ	4.2	- Να εντοπίζουν κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με τα επαγγέλματα (πχ. στερεότυπα για το φύλο, την κοινωνική τάξη , την καταγωγή ενός ατόμου που τυχόν θα ασκήσει ένα επάγγελμα).
Στ	4.3	Να εξηγούν την ανάγκη για ύπαρξη κανονισμών και νόμων σε διάφορα πλαίσια (τάξη, σχολείο, κοινότητα). -Να περιγράφουν τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά εμπεριέχονται στη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ. -Να εισηγούνται και να υλοποιούν δράσεις που συμβάλλουν στην υπεράσπιση δικαιωμάτων του παιδιού στο σχολείο και την κοινότητα.

Παράρτημα 1

Δραστηριότητες που αφορούν σε θέματα αναπηρίας στην ιστοσελίδα ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ/ΥΛΙΚΟ
ΥΛΙΚΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/yliko_programmata.html	Υλικό για το πρόγραμμα ΕΔΣΠΥ: Διδασκαλία παραμυθιού Ελένης Φτιάκα για τη διαφορετικότητα 'Το μικρό χωριό στο βουνό όπου τα παιδιά δε χαμογελούσαν ποτέ (για παιδιά με αναπηρίες)
ΥΛΙΚΟ ΝΑΠ	1.2: Ενσυναίσθηση
http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/yliko_nap.html	3.2: Παιχνίδια για διαφορετικότητα, αποδοχή, ενσυναίσθηση
	3.3: Στερεότυπα
	3.3: Το δώρο

Παράρτημα 2

Θέματα/δραστηριότητες σε σχέση με θέμα «αναπηρίες» στο εγχειρίδιο Αγωγής Υγείας για τον εκπαιδευτικό «Ανακαλύπτοντας τον Ελέφαντα»

ΣΕΛΙΔΑ	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ	ΑΝΑΦΟΡΑ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
8	Εισαγωγή	«Στο πλαίσιο της κριτικής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αντιλαμβανόμαστε τη διαφορετικότητα/ετερότητα και σε σχέση με άξονες όπως φύλο, χρώμα, εθνικότητα, καταγωγή, πολιτότητα, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, <u>αναπηρία</u> , ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες/ενδιαφέροντα, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, εμφάνιση, κουλτούρα κ.λπ.»
12	Βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων	«Αντιλαμβανόμαστε τη διαφορετικότητα ως κάθε μορφής διαφορά που μπορεί να αποτελέσει κριτήριο αποκλεισμού. Στο πλαίσιο της κριτικής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αντιλαμβανόμαστε την ετερότητα και σε σχέση με άξονες όπως φύλο, χρώμα, εθνικότητα, καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, <u>αναπηρία</u> , ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες/ενδιαφέροντα, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, εμφάνιση, κουλτούρα κ.λπ. Κατά συνέπεια, αντιλαμβανόμαστε ότι η ετερότητα υπάρχει παντού, ακόμα και σε μια τάξη με Πολιτισμικά ομοιογενή σύσταση.»
15	Βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων	«Χρειάζεται να εξετάσουμε κριτικά πολιτισμικές παραδοχές που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούμε και κατανοούμε τον κόσμο, ώστε να αποδομήσουμε τα δικά μας πολιτισμικά αυτονόητα. Αποφεύγουμε συνειδητά την αναπαραγωγή τους (π.χ. αρνητική στάση απέναντι σε άτομα με συγκεκριμένη γλώσσα, θρησκεία, εμφάνιση, οικογενειακή κατάσταση, εθνικότητα, <u>αναπηρίες</u> ή άλλα χαρακτηριστικά). Αποφεύγουμε οποιεσδήποτε γενικεύσεις και κατηγοριοποιήσεις εθνικοτήτων, πολιτισμικών, θρησκευτικών, γλωσσικών ή άλλων ομάδων.»
25	Άλλο χρήσιμο υλικό	Ιστοσελίδα ερευνητικού προγράμματος του Πανεπιστημίου Κύπρου <i>Ψηφίδες Γνώσης</i> , που περιλαμβάνει Ψηφιακά Portfolio ατόμων με <u>αναπηρίες</u> και χρόνιες παθήσεις. http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/
38	Δραστηριότητες Β' τάξης	ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ!
53	Δραστηριότητες Γ' τάξης	ΡΕΠΑ ΚΑΙ ΑΜΠΛΕΡ
90	Δραστηριότητες Ε' τάξης	ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ, ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΑΣ
92	Δραστηριότητες Ε' τάξης	DEBATE (ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ)
96	Δραστηριότητες Ε' τάξης	ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ
103	Δραστηριότητες Ε' τάξης	ΤΟ ΔΩΡΟ
116	Δραστηριότητες Στ' τάξης	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
120	Δραστηριότητες Στ' τάξης	ΤΙ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΝΕΙ;

Παράρτημα 3

Θέματα/δραστηριότητες σε σχέση με τις αναπηρίες στο εγχειρίδιο Αγωγής Υγείας για τον εκπαιδευτικό **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ**

Σελίδα	Όνομα Κεφαλαίου	Όνομα δραστηριότητας	Σύντομη περιγραφή
10	Έκφραση	Αντιπαράθεση Απόψεων	Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες. Η μια ομάδα θα είναι υπέρ και η άλλη κατά μιας προτεινόμενης δήλωσης. Μια από τις δηλώσεις είναι η εξής: • Τα παιδιά με αναπηρίες θα έπρεπε να φοιτούν σε ξεχωριστά σχολεία
23	Η Ταυτότητά μου	Ο εαυτός μου	Διαβάζουμε το πιο κάτω κείμενο για τη ζωή ενός νεαρού Κύπριου μουσικού με στόχο να βοηθήσουμε τα παιδιά να αντιληφθούν ότι κάποιοι περιορισμοί που έχει ένα άτομο δεν μπορούν να το αποτρέψουν από το να αναπτύξει άλλες δυνατότητες που μπορεί να έχει. «Είμαι ο Στέλιος Πισής. Γεννήθηκα στη Λεμεσό το 1976 και από τα πέντε μου χρόνια ανακάλυψα το ταλέντο μου στη μουσική. Ξεκίνησα αυτοδίδακτος παίζοντας πιάνο. Την ίδια περίοδο όμως οι γιατροί διέγνωσαν ότι έπασχα από Μυϊκή Δυστροφία....» (ακολουθεί ολόκληρο το κείμενο)

Παράρτημα 4

Θέματα/δραστηριότητες σε σχέση με το θέμα «αναπηρίες» στο εγχειρίδιο Αγωγής Υγείας για τον εκπαιδευτικό «Μικρή Πυξίδα– Compasito»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ	ΣΕΛ.	ΑΝΑΦΟΡΑ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
1	19	Ο αφανισμός έξι εκατομμυρίων Εβραίων, Τσιγγάνων, ομοφυλόφιλων και ατόμων με αναπηρίες από τη Ναζιστική Γερμανία προκάλεσε φρίκη στον κόσμο.
2	24-25	Η Σύμβαση έχει ασκήσει τεράστια επιρροή παγκοσμίως. Έχει εντείνει τις προσπάθειες των οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των παιδιών, όπως η UNICEF και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)· έχει επηρεάσει μεταγενέστερες συνθήκες για τα δικαιώματα των παιδιών (π.χ. τη Σύμβαση της Χάγης για τις Διακρατικές Υιοθεσίες, η οποία αναφέρεται στο δικαίωμα του παιδιού σε μια οικογένεια αντί το δικαίωμα μιας οικογένειας σε ένα παιδί, και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ατόμου με Αναπηρίες)· έχει ενεργοποιήσει διεθνή κινήματα για την πάταξη κυρίαρχων μορφών παιδικής κακοποίησης όπως η παιδική πορνεία και τα παιδιά στρατιώτες, που αποτελούν τώρα τα θέματα για τα προαιρετικά πρωτόκολλα (οι τροποποιήσεις στη ΣΔΠ).
III	46	Η φάση 4 συνδέει την εμπειρία από μια δραστηριότητα με τον «πραγματικό κόσμο» γενικά και ιδιαίτερα με τον τρόπο που τα ανθρώπινα δικαιώματα βιώνονται στην καθημερινή ζωή. Για παράδειγμα, μετά από μια δραστηριότητα προσομοίωσης όπως αυτή του «ΜΕ ΔΕΜΕΝΑ ΤΑ ΜΑΤΙΑ», σ. 79, ή το «ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ», σ. 171, τα παιδιά συζητούν το πώς οι σωματικές αναπηρίες μπορούν να περιορίσουν ένα παιδί από το να απολαμβάνει τα ανθρώπινά του δικαιώματα.
	53	Ορισμένοι όροι μπορεί να έχουν διάφορα νοήματα, τα οποία δεν είναι όλα γνωστά στα παιδιά (π.χ. το ότι η 'βία' μπορεί να είναι τόσο σωματική όσο και ψυχολογική, πραγματική ή απειλητική· το ότι μια 'αναπηρία' μπορεί να είναι σωματική, πνευματική ή ψυχο-κοινωνική).
	55	Να είστε ιδιαίτερα ευαίσθητοι με τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες και αποφύγετε να τα φέρετε στη θέση όπου θα 'συμφωνήσουν' να εκτελέσουν μια δραστηριότητα, στην οποία δεν μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα. Αντιθέτως όταν γνωρίζετε ότι ένα παιδί μέσα στην ομάδα σας έχει αναπηρία, προσαρμόστε τη δραστηριότητα στο παιδί αντί να περιμένετε από το παιδί να προσαρμοστεί στη δραστηριότητα. Για παράδειγμα, μερικές προσαρμογές για τα παιδιά με αναπηρίες μπορούν να περιλαμβάνουν <ul style="list-style-type: none">• Αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε το κόκκινο και το πράσινο σε μια άσκηση. Τα παιδιά με δαλτωνισμό (αχρωματοψία) δυσκολεύονται να τα ξεχωρίσουν.• Περιλάβετε εξηγήσεις και φυλλάδια γραμμένα στην ανάγλυφη γραφή των τυφλών για τα παιδιά με προβλήματα όρασης.• Τοποθετήστε έτσι τα παιδιά με κινητικές αναπηρίες ώστε να τους επιτρέπεται η μέγιστη συμμετοχή.• Χρησιμοποιήστε εικόνες και γραπτές οδηγίες για να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή των παιδιών με βαρηκοΐα.
	57	Ασκήσεις ενεργοποίησης: Ομαδικό κάθισμα: Ζητήστε από τα παιδιά να σταθούν σε κύκλο ώστε τα δάχτυλα των ποδιών τους να ακουμπούν τα δάχτυλα του άλλου. Έπειτα, ζητήστε τους να καθίσουν κάτω χωρίς να σπάσουν αυτή τη

		σύνδεση μεταξύ των δακτύλων των ποδιών τους. Αν η κουλτούρα τους το επιτρέπει, τα παιδιά μπορούν επίσης να σταθούν σε κύκλο ο ένας πίσω από τον άλλο με τα χέρια τους στους ώμους του μπροστινού παιδιού. Με αυτό τον τρόπο όταν καθίσουν κάτω, ο κάθε ένας κάθεται στα γόνατα του παιδιού από πίσω του. Βέβαια, καμία εκδοχή δεν είναι κατάλληλη για ομάδες στις οποίες υπάρχουν παιδιά με σωματικές αναπηρίες.
	65-66	Δραστηριότητα 1
	74	Δραστηριότητα 3
	79	Δραστηριότητα 5 με συγκεκριμένο στόχο «Να κατανοήσουμε τα συγκεκριμένα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες»
	84, 91	Δραστηριότητα 6
	106	Δραστηριότητα 10
	160	Δραστηριότητα 25
	173	Δραστηριότητα 27
	177, 179	Δραστηριότητα 28
	196	Δραστηριότητα 34
V	220	Θέματα: Πολιτότητα
	227	Θέματα: Δημοκρατία
	230, 231, 234, 235	<p>Θέματα: Διακρίσεις (συγκεκριμένα και για την αναπηρία) Ο όρος 'άτομο με αναπηρία' μπορεί να αναφέρεται σε πολλές διαφορετικές συνθήκες: μια αναπηρία μπορεί να είναι σωματική, πνευματική, αισθηματική ή ψυχο-κοινωνική, προσωρινή ή μόνιμη, και αποτέλεσμα μιας αρρώστιας, τραυματισμού ή γενετικής.</p> <p>Τα άτομα με αναπηρίες έχουν τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα όπως όλοι οι άλλοι άνθρωποι. Ωστόσο, για διάφορους λόγους συχνά τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν κοινωνικά, νομικά και πρακτικά εμπόδια στο να αιτηθούν τα ανθρώπινα τους δικαιώματα επί ίσοις όροις με τους άλλους. Οι λόγοι αυτοί συνήθως πηγάζουν από τις λανθασμένες απόψεις και τις αρνητικές συμπεριφορές για την ίδια την αναπηρία.</p> <p>Πολλοί άνθρωποι έχουν την εσφαλμένη αντίληψη ότι τα άτομα με αναπηρίες δε μπορούν να είναι παραγωγικά μέλη για την κοινωνία. Η κυριότερη από τις αρνητικές συμπεριφορές, είναι είτε ότι οι άνθρωποι με αναπηρίες είναι 'σπασμένοι' ή 'άρρωστοι' και χρειάζονται διόρθωση ή θεραπεία, ή ότι είναι αβοήθητοι και πρέπει να τους φροντίζει κάποιος. Αντίθετα, μια θετική συμπεριφορά θεωρεί την αναπηρία ως ένα φυσικό μέρος της ανθρώπινης διαφορετικότητας, που πρέπει να προσεγγίζεται με θετικές προσαρμογές π.χ. οποιαδήποτε μέτρα που σχεδιάζονται για να προωθήσουν την πλήρη συμμετοχή και την πρόσβαση, και να ενδυναμώσουν ένα άτομο να δρα ανεξάρτητα (π.χ. τροχοκάθισμα, ή περισσότερος χρόνος για να εκτελέσει ένα έργο). Αυτή η θετική προσέγγιση προτείνει ότι η κοινωνία έχει υποχρέωση να προσαρμόζεται στο άτομο με αναπηρίες.</p> <p>Το Κοινωνικό Πρότυπο της Αναπηρίας: Τα εμπόδια που δημιουργούνται από το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, που αναστέλλουν την ικανότητα των ατόμων με αναπηρίες να συμμετέχουν στην κοινωνία και να εξασκούν τα δικαιώματά τους θα πρέπει να εξαλειφθούν. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση θετικών συμπεριφορών και την τροποποίηση των φυσικών εμποδίων (π.χ. κτίρια με πρόσβαση για τροχοκάθισμα).</p> <p>Σύμφωνα με αυτό το κοινωνικό πρότυπο της αναπηρίας, τα παιδιά με αναπηρίες θεωρούνται τώρα ως παιδιά με 'ειδικές ανάγκες'. Οι</p>

		<p>κοινωνικοί θεσμοί είναι υποχρεωμένοι να λαμβάνουν υπόψη τους αυτές τις ανάγκες και να προσαρμόζονται σε αυτές. Σήμερα, μια μεγάλη αναλογία των παιδιών με αναπηρία πάνε σε συνηθισμένο σχολείο.</p> <p>Ο όρος ‘παιδιά με ειδικές ανάγκες’ καλύπτει επίσης αυτούς που αποτυγχάνουν στο σχολείο εξαιτίας λόγων που είναι πιθανό να εμποδίσουν τη συνολική ανάπτυξη και πρόοδό τους. Τα σχολεία πρέπει να προσαρμόζουν τη διδασκτέα ύλη τους, την εκπαίδευση και την οργάνωση ή/και να παρέχουν επιπρόσθετη στήριξη για να βοηθήσουν αυτούς τους μαθητές να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους. Αυτές οι εξελίξεις είναι μέρος του κινήματος για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.</p> <p>Τον Δεκέμβριο του 2006, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε την πρώτη διεθνή συνθήκη που αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΣΔΑΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση την υπέγραψε τον Μάρτιο του 2007, προαναγγέλλοντας την ως «την πρώτη οικουμενική Σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων της νέας χιλιετιρίδας».</p> <p>Η Σύμβαση ορίζει την αναπηρία ως ένα στοιχείο της ανθρώπινης διαφορετικότητας και επαινεί τις συνεισφορές των ανθρώπων με αναπηρίες στην κοινωνία. Απαγορεύει τα εμπόδια στη συμμετοχή και προωθεί την ενεργή ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία.</p> <p>Ο μακροχρόνιος στόχος αυτής της Σύμβασης είναι να αλλάξει τον τρόπο που ο κόσμος αντιλαμβάνεται τα άτομα με αναπηρίες και κατά συνέπεια να αλλάξει τελικά την κοινωνία ως σύνολο.</p>
261-264	<p>Θέματα: Υγεία και πρόνοια (συγκεκριμένα και για την αναπηρία) Αναπηρίες και ειδικές ανάγκες</p> <p>Ο όρος αναπηρία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα από τις μέτριες μέχρι τις σοβαρές αναπηρίες που είναι εμφανείς (π.χ. τύφλωση, κώφωση, νοητική υστέρηση, ανικανότητα για περπάτημα). Οι ‘Ειδικές ανάγκες’ περιλαμβάνουν εκτός από τα παιδιά με αναπηρίες περιπτώσεις παιδιών με δυσκολίες μάθησης, συναισθηματικές ή άλλης φύσης που μπορεί να μην είναι ιδιαίτερα εμφανείς ή ακόμη και να εντοπίζονται όταν το παιδί να φτάσει στη σχολική ηλικία. Υπολογίζεται ότι το 20% του πληθυσμού στον κόσμο επηρεάζεται από μια αναπηρία άμεσα ή έμμεσα.</p> <p>Κατά τη διάρκεια μιας μακράς περιόδου, τα παιδιά με αναπηρίες ήταν κρυμμένα μακριά από την κοινωνία και τοποθετούνταν σε μεγάλα ιδρύματα. Ωστόσο, οι συμπεριφορές και οι πολιτικές αναγνωρίζουν ότι τα παιδιά με αναπηρίες εξυπηρετούνται καλύτερα όταν ζουν με τις οικογένειές τους, λαμβάνοντας στήριξη από την κοινότητα και πηγαίνοντας σε συνηθισμένα σχολεία μαζί με όλα τα άλλα παιδιά.</p> <p>Πρόκειται για ένα ζήτημα αντιμετώπισης των παιδιών με αναπηρίες με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζονται όλα τα άλλα παιδιά, έτσι ώστε να μεγαλώσουν ως μέρος της οικογένειας και να αναπτύξουν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους γονείς και τα αδέρφια, τους συγγενείς και τους φίλους τους. Στο παρελθόν, τα παιδιά με αναπηρίες θεωρούνταν ως άτομα που χρειάζονται ‘διόρθωση’, ένα ‘ιατρικό πρότυπο’ που επικεντρώνεται στο τι δε μπορούν να κάνουν αυτά τα παιδιά και που προσπαθεί να ανταποκριθεί σε ένα ευρύ φάσμα από θεραπείες.</p>	

		<p>Ωστόσο, μια τέτοια προσέγγιση αποτυγχάνει να αναγνωρίσει ότι όπως όλα τα παιδιά, τα παιδιά με αναπηρίες είναι ενεργά, συναισθηματικά είναι μικρά άτομα με προσωπικότητα, με τις δικές τους προσωπικές ικανότητες που χρειάζονται να είναι μέρος της οικογένειας και της ευρύτερης κοινωνίας. Συνεπώς, θα πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να συμμετέχουν στην οικογενειακή ζωή και τη ζωή της κοινότητας, όπως οποιοδήποτε άλλο παιδί και να αναπτυχθούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό ανάλογα με τις ικανότητες τους.</p> <p>Σίγουρα πολλά από τα παιδιά με αναπηρίες απαιτούν εκτεταμένη και δια βίου φαρμακευτική θεραπεία και ουσιαστική υποστήριξη στη μάθηση, στην οποία όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα. Ωστόσο, η ολική υγεία του παιδιού με αναπηρίες περιλαμβάνει τη συναισθηματική, την ψυχολογική όπως και τη σωματική υγεία. Οι οικογένειες αυτών των παιδιών χρειάζονται υπηρεσίες που να τους επιτρέπουν να φροντίζουν τα παιδιά τους στην καθημερινή ζωή.</p> <p>Ωστόσο, οι νοοτροπίες σχετικά με τις αναπηρίες αργούν να αλλάξουν. Από τη μια, η πρόσφατη έκθεση της UNICEF έδειξε ότι ο αριθμός των παιδιών που αναγνωρίστηκαν με αναπηρίες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη έχει αυξηθεί στο τριπλάσιο μετά από το 1990, σημειώνοντας μεγαλύτερη αναγνώριση και παραδοχή της αναπηρίας - και όχι μια τεράστια αύξηση στον αριθμό των ατόμων με αναπηρίες.</p> <p>Άσχετα με αυτή την αυξανόμενη αναγνώριση, η 'ειδικευμένη εκπαίδευση' είναι ακόμη η κυρίαρχη και γενική πολιτική προσέγγιση γι' αυτόν τον τομέα.¹¹ Τα ειδικά μέτρα υποστήριξης για τα παιδιά με αναπηρίες μπορεί να είναι πολύ σχετικά και καλά δικαιολογημένα. Δυστυχώς, η 'ειδική εκπαίδευση' στην Ανατολική Ευρώπη μερικές φορές χρησιμοποιείται εσφαλμένα και οδηγεί στο διαχωρισμό.</p>
	277	Θέματα: Συμμετοχή
	288	Θέματα: Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός
	294	<p>Θέματα: Βία (συγκεκριμένα και για τα παιδιά με αναπηρίες)</p> <p>Τα παιδιά με αναπηρίες: Παρόλο που τα παιδιά με αναπηρίες είναι συχνά στόχος κακοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι υπηρεσίες παιδικής προστασίας σπάνια αντιμετωπίζουν τις ανάγκες τους. Οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν, πράγματι, να προκαλέσουν την κακοποίηση των παιδιών με αναπηρίες, στιγματίζοντας τα ως 'ειδικά' ή που βρίσκονται 'σε ανάγκη'. Τα παιδιά με αναπηρίες, από πολλές απόψεις, διδάσκονται πώς να είναι καλά θύματα, ιδιαίτερα τα κορίτσια που συνήθως εκτιμώνται λιγότερα από ότι τα αγόρια. Τα κορίτσια με αναπηρίες έχουν επίσης λιγότερες πιθανότητες στην εκπαίδευση από ότι τα αγόρια, να λάβουν ικανοποιητική υγειονομική περίθαλψη και θεραπεία αποκατάστασης ή να τους επιτραπεί η συμμετοχή στις κοινότητες.</p>
	313	Οικουμενική διακήρυξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων και Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού

Πώς προσεγγίζονται θέματα αναπηρίας μέσα από τον Κώδικα Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγό Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕΛ.4

Το σχολικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από πολλαπλές μορφές ετερότητας, άλλες περισσότερο γνωστές στη δημόσια σφαίρα (εθνικότητα, εμφάνιση, κοινότητα, φύλο) και άλλες λιγότερο γνωστές (πχ. σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα φύλου, αναπηρία), που αναζητούν αναγνώριση, σεβασμό και προστασία. Σε αυτές τις συνθήκες, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας ένα περιβάλλον ασφάλειας, ανεκτικότητας, σεβασμού της διαφορετικότητας, μη διάκρισης και ισότητας, όπου όλοι οι μαθητές και μαθήτριες μπορούν να απολαύσουν στο μέγιστο τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που τους προσφέρονται.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, οποιαδήποτε εκδήλωση ρατσιστικής συμπεριφοράς πρέπει να εντοπίζεται, να αναγνωρίζεται και να αντιμετωπίζεται έγκαιρα και αποφασιστικά. Σε αντίθετη περίπτωση, η συμπεριφορά αυτή και η απουσία αντιμετώπισης της, πληγώνει τα θύματα, όχι μόνο ως άτομα, αλλά και ως μέλη της ομάδας εναντίον της οποίας στρέφεται, ενώ επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Η δημιουργία ενός απαλλαγμένου από το ρατσισμό σχολικού περιβάλλοντος συμβάλλει ουσιαστικά στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας δικαιοσύνης.

Ο ρατσισμός αφορά στο κάθε σχολείο, στον κάθε μαθητή, στον κάθε εκπαιδευτικό, στους γονείς και, κατ' επέκταση, σε ολόκληρη την κοινωνία. Είναι υποχρέωση όλων μας να βεβαιωθούμε ότι όλα τα πρόσωπα απολαμβάνουν στο βέλτιστο το αγαθό της παιδείας, χωρίς διακρίσεις και χωρίς εκφοβισμούς. Την ίδια στιγμή, υποχρέωση μας είναι να παροτρύνουμε και να ενθαρρύνουμε τους δέκτες οποιασδήποτε ρατσιστικής συμπεριφοράς να το καταγγέλλουν, προστατεύοντας τους από τυχόν δυσμενείς συνέπειες. Δημιουργούνται, έτσι, παράλληλα, συνθήκες εμπιστοσύνης για διερεύνηση των περιστατικών, βελτιώνονται οι συνθήκες μάθησης και αναβαθμίζεται το σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Τόσο σε επίπεδο θεωρίας όσο και πράξης είναι ευρέως αποδεκτό ότι το ουσιαστικότερο μέτρο πρόληψης και καταπολέμησης των διακρίσεων, της μισαλλοδοξίας και του ρατσισμού είναι η ανάπτυξη και συστηματική εφαρμογή συγκεκριμένης και ξεκάθαρης πολιτικής κατά του ρατσισμού σε επίπεδο σχολείου. Η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός τέτοιου Κώδικα ανταποκρίνεται σε σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) προς όλα τα μέλη-κράτη, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου. Στα πλαίσια αυτά, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει ετοιμάσει λεπτομερείς προδιαγραφές για την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός **Κώδικα Συμπεριφοράς Κατά του Ρατσισμού (Κώδικας)** και ενός **Οδηγού διαχείρισης και καταγραφής ρατσιστικών περιστατικών (Οδηγός)**.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕΛ.10

Η διαφορετικότητα προκύπτει ή είναι αποτέλεσμα της προοπτικής ή της οπτικής γωνίας που διαφοροποιεί κάποια άτομα από άλλα. Τα στοιχεία που μπορεί να αποτελέσουν κριτήρια διαφοροποίησης ενός ατόμου ή ομάδας ατόμων όπως φύλο, χρώμα/εμφάνιση, εθνικότητα, κοινότητα ή θρησκευτική ομάδα, καθεστώς παραμονής στη χώρα, καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, κουλτούρα¹ κλπ.

Κάθε άτομο που φοιτά ή εργάζεται στο σχολείο έχει το δικαίωμα – σελ.16

- Ισότιμης συμπεριφοράς και σεβασμού από όλους τους άλλους στη σχολική κοινότητα
- Προστασίας από υποβολή σε οποιαδήποτε ρατσιστική ή εκφοβιστική συμπεριφορά και εμπλοκή σε ρατσιστικό περιστατικό ή άλλη μορφή βίας (βλ. παραδείγματα ρατσιστικών περιστατικών στον Πίνακα Κυρώσεων)
- Πρόσβασης σε διαδικασίες υποβολής παραπόνου (όπως περιγράφονται στον Οδηγό) σε περίπτωση στην οποία το άτομο πιστεύει ότι έχει τύχει διάκρισης ή ρατσισμού στη βάση του φύλου, της εθνικότητας, της εμφάνισης, της θρησκείας, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της αναπηρίας ή άλλης πτυχής της ταυτότητάς του
- Παροχής ασφάλειας, εμπιστευτικότητας και ιδιωτικότητας στην οποιαδήποτε διαδικασία εξέτασης ή αναφοράς ρατσιστικού περιστατικού στην οποία εμπλέκεται με οποιονδήποτε τρόπο.

Φόρμα 1: Έντυπο καταγραφής ρατσιστικού περιστατικού – σελ.28

Η αναπηρία περιλαμβάνεται στα χαρακτηριστικά στα οποία βασίστηκε η ρατσιστική συμπεριφορά